

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 1. De natura, & proprietatibus scientiæ diuinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

quia Deus causat intelligenter & liberè. Quarto, scientiam diuinam esse planè inuariabilem: quia est idem cum ipsius substantia planè immutabili. Quinto, scientiam Dei partim esse speculatiuam, vt circa seipsum: & partim practicam, vt circa res alias quas facit aut permittit. Sexto, præexistere in Deo rerum omnium ideas: quia Deus non casu & temerè, sed per intellectum operatur ad similitudinem formæ in mente sua præexistentis. Cum autem in mente diuina sint propriæ rationes omnium rerum, sequitur esse in Deo plures ideas, non vt plures specie realiter distinctas, sed vt plura obiecta vnico actu reali intellecta: quod non obest Dei simplicitati. Porro idea secundum quod est principium effectiõis rerum, exemplar dici potest, & ad practicam cognitionem pertinet. Secundum autem quod principium cognoscitiuum est, dicitur propriè ratio, & potest etiam ad speculatiuam scientiam pertinere. Hæc D. Thom. quæ sequentibus sectionibus exponenda sunt.

SECTIO I.

De natura & proprietatibus scientiæ diuinæ.

1. Scientia Dei est actus simplex.

CONCLUSIO: Scientia seu cognitio diuina est actus realiter simplex, & improductus, & identificatus essentia, omnia simul attingens ex æternitate, immutabiliter, & inuariabiliter, etiam prout terminatur ad obiecta maximè mutabilia, & variabilia: vnde etiam quicquid cognoscit, ab æterno, & in æternum perpetuò cognoscit. Idque etiã sine vilo discursu formali, siue secundum successionem actuum, siue secundum causalitatem vnus in alium. Ratio conclusiõis ex simplicitate, æternitate, & infinitate perfectissima intelligentiæ diuinæ, sumi debet. Quia enim Deus simplicissimus est, eadem entitatem simplicissima est quicquid est, & cognitio etiam, atque intelligentia sui ipsius, sine reali productione, que nisi inter res distinctas esse nequit. Quare Deus non est intelligens per modum actus primi physici, & potentie realis ad actum secundum producendum: licet ratione concipi possit per modum intellectus in actu primo, præscindendo ratione intellectum, velut actum primum, ab intentione, velut actum secundum, maximè in ordine ad intellectiões contingentes, quæ vt sunt, possunt non esse, & earum loco potuerunt esse alia.

2. Scientia Dei est tota ab æterno.

Secundo, quia Deus est æternus, & in intelligendo perfectissimè infinitus seu illimitatus, attingit ab æterno, & vno intuitu comprehendit omnes veritates cognoscibiles. Sunt enim omnes, quantum est de se, cognoscibiles ab æterno, nec per se postulant diuersitatem, aut successionem realem cogniti-

tionum, aut mutationem per accessum aut diminutionem. Ideoque comprehensio illa diuina perfectissima tota æterna est, sine vlla diminutione aut mutatione sui, attingens obiectum omni modo quo sine futuro aut præterito ex parte sui, sed tantum ex parte obiectorum, & diuersorum temporum ipsi coexistentium. Tertiò, quia in Dei scientia nulla est actuum distinctio realis, quippe quæ repugnat eius simplicitati: non est in illa discursus formalis secundum causalitatem, id est progressus ab vno actu ad alium, vtilationis ab illo causatum: sicut in nobis notitia antecedentis est causa notitiæ conclusiõis. An verò sit discursus in Deo virtualis, & tota perfectio discursus nostri sine illius imperfectionibus, patet ex dictis alibi. Item quia in Dei scientia nulla est successio cognitiõis: quippe qui ab æterno intelligit omnia perfectissimè & inuariabiliter, neque progressu temporis crescit aut vilo alio modo mutatur intrinsecè ipsius cognitio: non est in Deo alia species discursus, quæ dicitur secundum successionem, id est, transitus simplex ab vna cognitione ad aliam ei succedentem, sine causalitate. Quæ omnia clariora fient solutione difficultatum sequentiũ.

Primo enim obijcitur. Si intelligentia & cognitio diuina est actus simplex, identificatus substantiæ, ergo quatenus Deus intelligit seipsum, idem est realiter cognitio & cognitum. At hoc fieri nequit. Nam omnis intelligentia, seu cognitio, est expressio intellecti seu cogniti. Nihil autem potest esse sui ipsius expressio & representatio: quia vnumquodque ad se relatum, est idem, & non simile: ergo nihil potest esse cognitio sui ipsius, sed intel cognitionem & cognitum debet semper esse distinctio.

Respondeo, falsum esse generatim quod omnis intelligentia sit formalis expressio

Non omnis intellectio est formalis: presertim obiecti.

STINO
US
VI
U.

obiecti, sufficit enim esse virtuales. Potest autem vnum & idem realiter esse representatio & expressio virtualis sui ipsius, quod etiam fit in creatis, quoties aliquis format conceptum generalem conceptus, in quo ille particularis obiectiue includitur & representatur. Qui enim concipit conceptum in communi, concipit conceptum suum in eo inclusum. Alia quoque multa sunt, quae inuoluunt seipsa ex parte obiecti: vt haec voces, signum, dictio, vniuersale, intelligibile, significabile, & similia, quae sui ipsorum signa sunt, quatenus ipsamet in suo totali significato inuoluuntur. Nam & signum est signum, & dictio est dictio, & vniuersale est vniuersale &c. Est autem semper diuersa aliquo modo ratio cognitionis, & cogniti: & sicut in exemplis allatis alia multa inuoluuntur in totali obiecto, praeter ipsamet inuoluentia: sic & in Dei cognitione. Nam essentia diuina est intellectus, & voluntas, & omnipotentia, & alia innumera, quae cognoscuntur omnia; & non sunt ipsa cognitio formaliter. Neque Deus tantum intelligit se intelligere; sed etiam se velle, & posse, & se esse substantiam, spiritum, & alia plurima, quae non sunt intelligere. Multa etiam intelligit quae non vult, aut non potest, vt impossibilia; neque habet potentiam in seipsum, licet seipsum intelligat. Vnde obiter collige latius patere intelligentiam diuinam, quam voluntatem, & saltem profectiuam, & quam omnipotentiam: quamuis vtraque sit infinita. Denique id commune est omnibus actibus intellectus reflexis in seipsos, vt licet sit sui ipsorum obiectum, non tamen se non praesupponant, propter indistinctionem. Nec verum est vniuersim omnem actum cognitionis supponere naturam prius obiectum suum, eo modo quo obiectum est; cum sapissime obiectum & actus in idem re coincidunt: interdum etiam a Deus fabricatur obiectum, & sit illius causa, vt fit in ensibus rationis, & in obiecto diuinae notitiae practicae, siue ideae formalis, per ipsam operabili: habet enim pro obiecto illud ipsum opus quod facit. Semper tamen ratio cognoscibilitatis, quia vniuersalior, est prior abstractiue & vniuersalitate, quam ratio cognitionis. Omnis enim cognitio cognoscibilis est: at non omne cognoscibile est cognitio: sunt enim praeter cognitionem infinita alia cognoscibilia.

Obijciuntur secundo, multa sunt tantum possibilis; quae nunquam sunt, nec erunt, nec fuerunt actu; possent tamen esse: & si essent, cognosceret Deus illa esse. Sicut contra, multa sunt quae possunt non esse; & si non essent, non cognosceret Deus illa esse; quippe qui nouit omnia vt sunt, possibilis, vt possibilis: & existentia, vt existentia. Ergo est cognitio aliqua in Deo, quae potuit non esse: & contra, non est aliqua quae potuit esse. At hoc est impossibile, si cognitio Dei nihil est aliud quam entitas & substantia diuina, quae absolute necessaria est: ergo &c.

Neque etiam supponit quae liber natura prius obiectum suum.

Respondeo hanc esse substantiam diuinam excellentiam, vt seipsa sufficiat, quiduis cognoscendum, & tantum habeat entitatis, quantum ad quiduis percipiendum requiritur: licet non habeat omnem velut vsum quem potest habere, & possit aliquem non habere quem habet. Et sicut in creatis multa sunt quae ad plurimos vsus sufficiunt, sine distincta entitate ex parte sua adueniente, vt corpora ad contactum, vel ad replendum spatium, aut ad recipiendum quippiam aliud, ad grauandum, ad relationes categoricas, si quae sunt praeter denominationes extrinsecas, aut transcendentales: ita minus mirandum est entitatem diuinam tantam esse tanquam perfectam, vt ad cognoscendum & volendum quiduis, non egeat vlla realitatis cuiuspiam accessione, sed seipsa sufficiat ad sciendum, non modo quicquid possibile est, sed etiam quicquid est, erit, aut esset in quacunque occasione. Quare non est in potentia ad actum realem; sed est in sufficientia quasi ad vsum omnem sine vlla accessione, & sine intrinseca mutatione reali, habuisset se diuersimode ad obiecta, si illa aliter se habuissent, ex eo tantum quod illa aliter essent. Est vero differentia inter entitatem substantiam diuinam, & vsum illum siue habitudinem, quae sic cadit in obiecta contingentia quae potuerunt aliter se habere. Nam entitas est omnino necessaria. Ille vero vsus contingens est ad obiecta non necessaria: contingens, inquam, antecedenter & in radice. Nam consequenter ex suppositione quod sint, non possunt non cognosci a Deo eo modo quo sunt: ita vt intelligentia diuina habeat se ad instar speculi necessario representantis quicquid obijciunt. Nec obest quod intellectus creatus nihil possit intelligere sine actu a se distincto: quia aliter est ratio de intellectu diuino, qui essentialiter est cognitio Dei, & omnium possibilium: Vnde possibilibus quasi aliter modificatis, cum ab esse pure possibili transeunt ad esse actuale; non mirum est si intellectus quoque diuinus, per simplicem sui modificationem, sit cognitio eorundem vt existentium: nam & res ipsae creatae varie modificantur absque reali distinctione modalia modificato, vt ostendemus alibi.

Intellectus vero creatus nullius rei esse essentialiter intelligentia: vnde non mirum est si non sufficiat se solo vt sit formaliter cognitio alicuius rei, sed egeat actu distincto.

Obijciuntur tertio, multa ab aeterno erant futura, quae nunc praeterita, aut praesentia sunt: & cum nondum erant, cognoscebantur a Deo vt futura, post vero vt praesentia; deinde vt praeterita. Ergo cognitio diuina non est inuariabilis, neque semper eodem modo se habet circa obiecta. Nam v.g. Deus sciebat Christum nasciturum, antequam nasceretur. Nunc autem id non scit: quia Christus nasciturus non est, sed natus.

Cognitio Dei contingens est ipsa eius substantia, per se sufficiens ad quiduis cognoscendum.

vide de alibi. Intellectus vero creatus nullius rei esse essentialiter intelligentia: vnde non mirum est si non sufficiat se solo vt sit formaliter cognitio alicuius rei, sed egeat actu distincto.

Cognitio Dei est inuariabilis, neque semper eodem modo se habet circa obiecta.

Rel.

Respondeo Deum simul ab æterno vni-
co actu cognouisse quicquid est præsens
esse præsens, pro ea differentia temporis
pro qua est præsens: & quicquid est præ-
teritum, esse præteritum pro ea temporis
differentia quæ est præteritum: & quicquid
est futurum similiter. Vnde ab æterno vi-
dit Christum V. C. vt existentem in tali
tempore quo extitit, & in priori fuisse fu-
turum: item Christum patientem, pro eo
tempore quo passus est, antea passurum,
postea passum: & hoc etiam in æternum
cognosceret, Christum scilicet comparatum
cum tali differentia temporis, habere rationem
existentis, aut patientis: & cum
tali, rationem futuri, aut, passuri. Similiter
nunc cognoscat Antichristum esse futurum
respectu temporis præsentis, & ita ab æter-
no cognouit, atque in æternum non aliter
cognosceret: quia licet Antichristus nasce-
tur aliquando, nunquam tamen cognosceret
Deus, natum esse Antichristum in hoc
tempore præsentis, sed in alio futuro res-
pectu istius.

Dico igitur totam varietatem & succes-
sionem in obiecto esse, non in cognitione
Dei qui cognoscit in æternitate omnes tem-
poris differentias, secundum esse quod habent
in se. Cum autem dicitur, Cognoscit
Deus nunc esse præteritum, quod ante non
erat præteritum, &c. ambigua est & falsa lo-
cutio, si illud, *Nunc*, referatur non ad obiectum
nunc existens, aut nunc præteritum, vel
futurum; sed ad cognitionem diuinam, vt in-
stans temporis quo incipiat esse mensura
illius. Nam differentia temporis non pertinet
ad cognitionem diuinam formaliter,
quæ nullam temporis differentiam habet ex
parte sui, sed tantum ex parte obiecti. Ita
Suarez lib. 3. de attrib. cap. 3. num. 15. &
Vasquez ad q. 14. art. 13. colum. 4. in fine. Vbi
addit scientiam Dei habere denominationes
& respectus aliquos rationis ad obiecta,
qui respectus obiectum mutationem define-
re possunt. Sic, inquit, antequam res sint, sci-
entia illarum in Deo est præscientia, non au-
tem rebus iam existentibus. At hæc sunt tan-
tum denominationes extrinsecæ: & nomen
præscientiæ potest manere, licet res sint: quia
scientia non tunc incipit, sed est ab antiquo:
pro quo respectu præscientia adhuc dici
potest.

Obijciunt quædam, scientiam Dei circa res
actu existentes extra se, aut futuras, vel præ-
teritas, non esse simpliciter necessariam,
quia illa poterat non esse, & non cognosci
esse. Ergo est contingens & potens aliter se
habere. Ergo non est inuariabilis, & prorsus
immobilis. Confirmatur, quia sicut ab æ-
terno scientia Dei varios habuit respectus, &
vius contingentes, ad obiecta non neces-
saria; quidni in tempore potest habere ali-
quos, & eatenus saltem aliquo modo variari,
atque etiam eatenus non esse ab æterno?

Respondeo, cum Suarez cap. cit. num. 16.
necessitatem simpliciter, aliam esse à Deo.
Tomus I.

cessitate immutabilitatis; & scientiam qui-
dem contingentium non esse simpliciter
necessariam, atque in hoc sensu vocari con-
tingentem & aliquatenus liberam: esse ta-
men necessariam necessitate immutabili-
tatis, quia postquam ad tale obiectum termi-
nata est, in illa terminatione & habitudine
necessario immutabilis perducatur. Ac li-
cet habeat indifferentiam quandam, qua-
tenus obiectum illud absolute spectatum
potuit esse & non esse, & consequenter ip-
sa quoque ita est, vt potuerit non esse: ta-
men in hoc habet necessitatem quandam,
quod eipso quod obiectum taliter verum
est; necessario diuina scientia ad illud ter-
minatur, ac terminabitur semper constan-
ter & immutabiliter, ea ratione quæ verum
est. Vnde etiam fit vt non possit habere no-
uum usum, seu respectum extrinsecum
ad obiectum, quem usum ab æterno non ha-
buerit: quia ab æterno vnumquodque sicut
est, necessario consequenti necessitate cog-
noscit.

casariano
cessitate
immutabi-
litas.

SECTIO II.

An ratione distinguantur Deo præscientia
futurorum, visio præsentium, &
memoria præteritorum?

Affirmant aliqui, quorum sententiam
probabilem esse, & verbis magis quam
re ipsa differre à contraria, docet Suarez in
opuscul. lib. 1. de scientia futurorum, cap. 7.
in fine, & Albertin. Tom. 1. quæst. 1. in
logica in primum corollarium ex quarto prin-
cipio philosophico, num. 6. Contra verò ne-
gant Gabriel in 1. distinct. 39. quæst. vnica,
art. 1. notab. 5. licet à nonnullis male cite-
tur in contrarium. Suarez & Albertin. locis
supra cit. Vasquez disput. 64. cap. 4. num.
28. Ruiz disp. 29. de scientia Dei sect. 3. &
alii communiter. Vtraque sententia ali quo
sensu vera esse mihi videtur, possuntque am-
ba his duabus conclusionibus inter se con-
ciliari.

Varie sen-
tentia.

Prima conclusio: Præscientia diuina fu-
turorum, visio præsentium, & memoria præ-
teritorum, si præcisè & in adæquatè suman-
tur, prout respondent talibus actibus creatu-
rarum, & non cum tota perfectione quam
in Deo habent, possunt cum sufficienti fun-
damento distingui ratione. Probatur, quia
versantur circa diuersas veritates, qua-
rum vna minus requirit quam alia. Dif-
fert enim hæc veritas, *Petrus peccabit*, ab ista,
Petrus peccat: & hæc duæ ab ista, *Petrus
peccauit*. Quarum prima non requirit Pe-
trum iam esse actu determinatum ad
peccandum, sed tantum fore vt se deter-
minet. Secunda verò requirit actualem
determinationem præsentem. Tertia sup-
ponit illam iam fuisse. Confirmatur, quia

Distingui-
tur secun-
dum quid.

Suarez
Vasquez.

Scientia
Dei est ne-